

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2788/2024
11.03.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Маринковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, Технички центар Краљево, Одсек за техничке услуге ..., ради поништаја уговора, утврђења радног односа, враћања на рад и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 857/24 од 08.05.2024. године, у седници већа одржаној 11.03.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 857/24 од 08.05.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу П1 204/21 од 21.12.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су ништави уговори о привременим и повременим пословима закључени између тужиоца и туженог, наведени у овом ставу пресуде. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време на радном месту „Самостални стручни сарадник за послове ...“ код туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и обавезан тужени да призна тужиоцу ово право и распореди га на радно место „Самостални стручни сарадник за послове ...“ у оквиру Техничког центра Краљево са местом рада у Огранку ЕД ... или да тужиоцу призна право и распореди га на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду разлике између примљене накнаде за извршени посао и зараде која му припада за рад на радном месту самостални стручни сарадник за послове ... за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 2.014.226,76 динара, и то појединачне месечне износе са законском затезном каматом, како је наведено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћеног регреса за годишњи одмор за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 182.047,58 динара са

појединачним месечним износима и законском затезном каматом као у овом ставу. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћеног топлог оброка за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године исплати укупан износ од 334.101,88 динара са појединачним месечним износима и законском затезном каматом како је наведено у овом ставу. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћених путних трошкова за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 306.000,12 динара са појединачним месечним износима и законском затезном каматом како је наведено у овом ставу. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете за неискоришћени годишњи одмор за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 436.717,41 динара са појединачним месечним износима и законском затезном каматом како је наведено у овом ставу. Ставом осмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 1.918.322,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 857/24 од 08.05.2024. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је: 1. одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди да су ништави уговори о привременим и повременим пословима закључени између тужиоца и туженог ближе наведени у овом ставу; 2. Одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужилац засновао радни однос на неодређено време на радном месту «Самостални стручни сарадник за послове ...» код туженог почев од 08.07.2015. године и да се обавезе тужени да призна тужиоцу ово право и распореди га на радно место «Самостални стручни сарадник за послове ...» у оквиру Техничког центра «Краљево», са местом рада у Огранку «ЕД ...» или да тужиоцу призна право и распореди га на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима; 3. одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете у виду разлике између примљене накнаде за извршени посао и зараде која му припада за рад на радном месту «самостални стручни сарадник за послове ...» за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године исплати укупан износ од 2.014.226,76 динара у месечним износима и са каматом ближе наведеним у овом ставу; 4. одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћеног регреса за годишњи одмор за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 182.047,58 динара у месечним износима и каматом ближе наведеном у овом ставу; 5. одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћеног топлог оброка за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 333.101,88 динара у појединачним месечним износима и са каматом ближе наведеним у овом ставу; 6. одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете у виду неисплаћених путних трошкова за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 306.000,12 динара са појединачним месечним износима и каматом ближе наведеним у овом ставу; 7. одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете за неискоришћени годишњи одмор за период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, исплати укупан износ од 436.717,41 динара у месечним износима и са каматом наведеним у овом ставу. Ставом осмим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 65.166,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија неоснован.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 21.01.2015. године до 30.10.2020. године био радно ангажован код туженог и правног претходника туженог по основу више закључених уговора о обављању привремених и повремених послова на пословима: учешће у анализи и дефинисању модела података/функција, учешће у програмирању, одржавању и експлоатацији информационог система, израда корисничких упутстава и информатичка подршка корисницима, реализација сложених послова апликативне подршке и развој и друге послове везане за информатику. Тужилац је наведене послове обављао у континуитету и без прекида. Тужиоцу је престало радно ангажовање на обављању привремених и повремених послова закључно са 30.10.2020. године. Код туженог за Огранак ЕД ... систематизовано је радно место у служби за информатику и телекомуникације. Укупан нето износ по основу разлике између накнаде по основу уговора о привременим и повременим пословима и припадајуће зараде, материјалне штете у виду неисплаћеног регреса, материјалне штете у виду неисплаћеног топлог obroка, материјалне штете у виду неисплаћених путних трошкова, материјалне штете за неискоришћени годишњи одмор, а у период од 08.07.2015. године до 31.10.2020. године, износи укупно 3.273.093,75 динара.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и утврдио да су предметни уговори о привременим и повременим пословима ништави, јер су закључени противно одредби члана 197. Закона о раду и представљају вид злоупотребе института привремених и повремених послова, па како је тужилац без прекида радио код туженог у периоду од 21.01.2015. године до 30.10.2020. године испуњени су законски услови за преображај радног односа тужиоца у радни однос на неодређено време применом одредбе члана 37. Закона о раду уз обавезу на исплату утуженог новчаног износа.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право код забране запошљавања нових лица у смислу члана 27е став 34. Закона о буџетском систему.

Према становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјално право.

Одредбом члана 32. став 1. Закона о раду прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Према ставу 2. ове одредбе, а ко послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. тог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Тужени је јавно предузеће, које по члану 2. тав 1. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09 са изменама и допунама) спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују и одредбе тог закона. Законом о изменама и допунама тог закона („Службени гласник РС“, бр.108/13) у члану 27е додат је став 34. којим је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, изузев уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављење мишљење министарства. Одредба члана 27е став 34. наведеног закона новелирана је више пута тако да је забрана корисника јавних средстава да заснивају радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места постојала и у току 2020. године.

Одредбом члана 105. Закона о буџетском систему прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са тим законом, примењују се одредбе тог закона. Из наведене одредбе произлази да се одредбе Закона о буџетском систему, којим је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места код корисника јавних средстава, у односу на одредбе Закона о раду налазе у односу посебног према општем закону и да се зато примењује правило да одредбе посебног закона дерогирају одредбе општег закона.

Следствено изложеном, у време када је започело радно ангажовање тужиоца по уговору о привременим и повременим пословима од 21.01.2015. године одредбе посебног Закона о буџетском систему забрањивале су туженом да заснује радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, због чега је искључена могућност примене одредбе члана 32. став 2. Закона о раду, о заснивању радног односа на неодређено време у случају када између запосленог и послодавца није закључен писани уговор о раду пре ступања запосленог на рад. Због тога је правилан закључак другостепеног суда да су оспорени уговори привремени и повремени пословима ништави и немају дејство међу уговорним странама и да исти имају елементе уговора о раду, зато што би и уговор о раду био ништав – закључен супротно принудним прописима о забрани запошљавања код корисника јавних средстава, прописаној посебним Законом о буџетском систему. Наиме, потреба туженог за радном снагом и забрана новог запошљавања наметнула је потребу да се проблем недостатка запослених решава кроз рад, ван радног односа, у складу са наведеном законском одредбом, па у конкретном случају нису испуњени услови за утврђивање радног односа на неодређено време, а последично ни захтеви за тражену исплату.

Постојање изузетка од забране новог запошљавања, предвиђено чланом 27е ставовима 35. – 37. Закона о буџетском систему, по схватању ревизијског суда не утиче на другачију одлуку о изјављеној ревизији. Према тим одредбама, изузетно од става 34. тог члана, радни однос са новим лицима могао се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства; укупан број запослених на неодређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговора о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и лица ангажованих по другим основима код корисника јавних средстава не може бити већи од 10 % од укупног броја запослених; изузетно од става 36-тог члана број запослених

на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговора о привремених и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и лица ангажованих по другим основима код корисника јавних средстава, може бити већи од 10 % укупног броја запослених, уз сагласност тела Владе на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Иако је код туженог у периоду од 08.10.2019. године до 31.12.2020. године у оквиру Техничког центра Краљево извршен пријем кроз преузимање 110 лица у складу са тада важећом Уредбом, то не води другачијој одлуци, с обзиром да тужилац није доказао да је тражена сагласност у односу на тужиоца и послове које је он обављао. У време када је тужбеним захтевом тражено утврђење да је радни однос заснован важила је забрана запошљавања прописана чланом 27е став 34. Закона о буџетском систему, док се одредба о ограничењу запошљавања из члана 27к тог закона не може ретроактивно применити и утврдити постојање радног односа у 2020-тој година.

Из наведених разлога, по становишту ревизијског суда, нису основани тужбени захтеви којим је тужилац тражио утврђење ништавости означених уговора о привременим и повременим пословима и утврђење да је ступањем на рад засновао радни однос, а последично ни захтеви за исплату разлике између накнаде по основу уговора о привременим и повременим пословима и припадајуће зараде, као и материјалне штете у виду неисплаћеног регреса за годишњи одмор, у виду неисплаћеног топлог obroка, путних трошкова и материјалне штете за неискоришћени годишњи одмор.

Због тога је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка је одбијен, јер тужилац није успео у поступку по ревизији.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић